

Landet, troer jeg, Enhver maa indrømme. Paa Landet har, ifølge den bestaaende Helligdagsanordning, Huusmand og Inderster Lov til at arbejde, og enhver Mand har Lov til at hjælpe ham, og jeg maa tilstaae, at jeg har ikke kunnet antage det for at være en Overtrædelse hverten af Anordningen af 1845 eller af Helligdagsloven i kirkelig Betydning, at jeg om Søndagen har ladet mine Heste og Vogne arbejde for Huusmændene; jeg har snarere anset det for at være en Gudstjeneste at komme sin trængende Næste tilhjælp. Men efter at Forslagsstilleren nu har sat sig for at revidere hele den bestaaende Helligdagsanordning, skulde jeg dog have ønsket, at han ikke var gaaet saa vidt i at beskære den; jeg siger ikke dette af Hensyn til at bringe større Rolighed for den religiøse Andagt, som der blev fremhævet af de to Talere, som først talte imod Lovforslaget. Jeg er ligesaa inderlig som den sidste Taler overbevist om, at Gud giver Sine baade Føde og Klæder, imens de sødelig sove. Men, naar de Herrer tage Hensyn til Roligheden for Andagten, saa maa De ikke glemme, at under den alvorligste Andagtstid i den christne Kirke, paa hvilken en Christen fremfor nogen anden Tid maa bringes til den dybeste og alvorligste Andagt, da færdes det verdslige Liv paa Gader og Stræder, da staae alle Boutiker aabne, da gaaer Alt sin vante Gang; det er nemlig i Fastetiden, paa Fastedagene, naar vi skulle tage det Dybeste og Alvorligste i vor christelige Kirke under Overveelse. Da altsaa den christelige Kirke kan holde sin Fastetid, uagtet det verdslige Liv færdes udenfor, saa mener jeg, at det dog ogsaa kan skee de øvrige kirkelige Tider, om man end ikke holdt saa strengt over, at det verdslige Arbejde ophørte. Men det, jeg mener, at han burde have beholdt, er, at Arbejdsherren ikke kan nøde dem, der staae under ham, til at arbejde paa Hviledagene; her er der, som jeg mener, Grund til, at vi komme det gamle Ord om Hviledagen ihu. Det er vel almindeligt paa Landet blandt den jævne Bondestand, at den lader sine Folk hvile om Søndagen, og Gudskeelov, at det er saa hos os her i Danmark, at den jævne, menige Bonde ikke behøver at trække om Søndagen og

har et saadant jævnt og billigt Sind, at han ikke tvinger sine Folk dertil. Men mange af de ærede Rigsdagsmænd ville vist indrømme, have vist erfaret, hvorledes Mange, især af de større Fordeiere, lade deres Folk trække om Søndagen ligesaa godt som de andre Dage, saa at de hartad hele Aaret om ikke vide Forskiel paa Søgt og Helligt; derfor er det, jeg mener, at man bør sørge for, at ikke Arbejdsherren kan nøde sine Folk til at arbejde om Søndagen. Jeg veed jo vel, at selv om denne Bestemmelse gik ud af Helligdagsanordningen, er der en Bestemmelse i Lyndeanordningen, som forbyder Huusbonden at nægte sine Folk at besøge den offentlige Gudstjeneste, men jeg ønskede dog, at der ogsaa blev taget dette Hensyn i nærværende Anordning, saa at denne Bestemmelse ikke gik ud.

Lyndberg: Naar flere ærede Talere i denne Sal have yttret sig til Fordeel for den gamle Søn og Helligdagsanordning, saa kan jeg ikke Andet end erklære mig bestemt derimod og udtale det Ønske, at det Udcast til en Forordning, som foreligger os, ogsaa maa faae Fremgang her i Salen. Jeg er nemlig fuldkommen overbevist om, at den christelige Kirke i og for sig selv besidder en saadan aandelig Styrke, at den ikke behøver saadanne udvortes Hjælpemidler som de, der ere opstillede i den gamle Helligdagsanordning; og jeg mener, at i det Udcast, som foreligger, er der taget alt billigt Hensyn til Folketirken, idet der er sørget for, at den offentlige Gudstjeneste ikke skal forstyrres. Ethvert Skridt, som man vil gaae videre, mener jeg er ubetimeligt og heller ikke retfærdiggjort ved Forholdene. Det er for det Første aldeles umuligt, at vi kunne tænke paa, at vi ved at frembringe en saadan udvortes Stilhed, der vel kunde frembringes, skulde kunne udrette det Allermindste. Det maa være nok for dem, der have Lyst til at søge Kirken, at de der uforstyrret kunne tage Deel i Gudstjenesten, og jeg skal tillade mig at gjøre opmærksom paa, at det jo bestandigt er saaledes iblandt os, at der holdes mange gudelige Handlinger ogsaa Søndagene. Vi have jo i Hovedstaden ganske almindeligt Gudstjeneste med Allergang om Fredagen; Daabs handlinger finde ogsaa Sted Søndagene,